

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑΙ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Φερεκείδου

κ. Ν. Φερεκείδης και κατά τους Βαλκανικούς πολέμους, οὗς παρηκολούθησε και κατά τον τελευταίον πόλεμον ἐπὶ dietίαν παραμείνας εἰς τὸ Μακεδονικὸν μέτωπον ἡσχολήθη εἰς τὴν ἀπεικόνισιν πλείστων στρατιωτικῶν σκηνῶν, μορφῶν, τοποθεσιῶν, ἀποδίδων αὐτάς με ζωηρὸν φῶς και με πᾶσαν λεπτομέρειαν. Μετὰ τὴν πολεμικὴν ἐκθεσιν ἦν μετὰ τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους διοργάνωσε, νέαν πλουσιωτέραν ἐμφανίζει με 120 πίνακας εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Κεντρικοῦ Ξενοδοχείου. Παρελαύνει διὰ τῶν περισσοτέρων πινάκων του ἡ ζωὴ τοῦ στρατοπέδου εἰς τὰς ποικίλας ἐκδηλώσεις της.

Ἡ διήγησις τῆς μάχης τοῦ Σκρά ἀπὸ ἑνα τραυματίαν πρὸς συμπολεμιστάς του και ὁ Καταυλισμὸς εἰς τὸ Κιλίκις μετὰ τὴν βροχὴν, εἶνε οἱ καλλίτεροι πίνακες του. Ὁ Καταυλισμὸς τὴν νύκτα με τὴν ἀχνὴν ὑποκύανον ἀπόχρωσίν του, ἡ Πρωϊνὴ πορεία με τὰς πρώτας ἀνταυγείας εἰς τὸ βᾶθος, ἔχουν ἔλην τὴν ποίησιν τῶν δύο ἀντιθέτων ὥρων. Τὸ μαγειρεῖον εἰς τὰ χαρακώματα και εἰς τὸ μέτωπον, τὸ Ταχυδρομεῖον τοῦ συντάγματος, Μετὰ τὸ συσσίτιον, ὁ Καταυλισμὸς κάτω ἀπὸ τὴν Καστανιάν, τὸ Γράμμα τῆς μάνας, τὸ Παρατητήριον τοῦ Γενικιοῦ με λίαν ἐπιτυχὴ τὴν διαφάνεισιν τῶν νερῶν δίδουν μίαν χαρακτηριστικὴν ἐντύπωσιν τῆς ὑπαίθρου ζωῆς τοῦ στρατιώτου και τῶν ἀσχολιῶν του ἐν ὥρα

ἀναπαύσεως. Ἐκ τῶν τοποθεσιῶν ξεχωρίζουν αἱ Ἑπειρωτικαί: τὸ Τεπελένι, τὸ Φρούριον τῶν Ἰωαννίνων, ἐκ δὲ τῶν χωρικῶν τύπων ἡ Χωρικὴ Δελτινιώτισσα, ἡ πρόσφυξ Ἑπειρώτισσα, ὁ Σουλιώτης, ἡ Σουλιώτισσα, μία Χωρικὴ γεμάτη φλωριά.

Ἐκ τῶν πινάκων θεμάτων μὴ πολεμικῶν τὰ ὅποια παρεντίθενται μετὰ τῶν στρατιωτικῶν ἔργων του, ἰδιαίτερός ἐλκύουν τὴν προσοχὴν αἱ ἀπεικονίσεις τῶν ἱστορικῶν μονῶν, τρεῖς τοῦ Ὁσίου Λουκά, ἡ τῆς Σκριπούς, ἡ τῆς μονῆς Φιλοσόφου, θαυμασία δὲ ἡ πιστοτέη ἀντιγραφή τῶν δύο ψηφιδωτῶν τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου Θεσσαλονίκης, μία τοῦ Μεγαλομάρτυρος ἁγίου μετὰ τῶν κτιτόρων του και ἄλλη τοῦ Ἁγίου Σεργίου.

Ἐκθέτει πρὸς τούτοις τοπεῖα τινα και προσωπογραφίας. Ἐκ τῶν πρώτων διακρίνονται οἱ Πλάτανοι τῆς Κασταλίας, τὰ Ἐλάτα τοῦ Παρνασσοῦ, ἡ Δύσις στὴ Βουλιαγμένη, ἐκ τῶν δευτέρων ἡ προσωπογραφία τοῦ κ. Ἄλ. Καραπάνου και ἡ τῆς κ. Α. Κ. Διὰ τὰς Ἀθηναϊκὰς ἀπόψεις—τῆς Ἀκροπόλεως και τοῦ Τζαμίου—θα παρατηρήσωμεν ὅτι παρουσιάζονται τόσον ζωηραί, ὥστε νὰ καταντοῦν ἀφύσικοι. Σχεδὸν δὲν ἀναγνωρίζει κανεὶς τὰ ἐρεπιά των, τόσον πολὺ εἶνε φωτισμένα και ἐξωραϊσμένα.

Οἱ πολεμικοὶ ὅμως πίνακες τί θὰ γείνουν; Ὑπάρχουν μερικοὶ οἱ ὅποιοι πρέπει νὰ ἀνατυπωθοῦν ὑπὸ τοῦ Κράτους ἵνα ἀναρτηθοῦν εἰς τὰ σχολεῖα, ὡς μία διαρκὴς ὑπόμνησις τῶν Ἑθνικῶν ἀγώνων.

*

Μαλέα

Ὁ κ. Μαλέας, ὁ ἀντιπρόσωπος τῶν μαλλια-

ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ

ρῶν εἰς τὴν ζωγραφικὴν εἰς τὴν νέαν ἐν τῇ Ζαππεῖῳ ἐκθεσίᾳ του, εἶνε δαυτοὺς ξενότροπος ἐμπροσίου τῆς μέχρις ἀκαταλήπτου. Μαθητὴς τοῦ Ἑρρίκου Μαρτέν, ταξιδεύσας εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ Συρίαν, μᾶς ἐδειξεν εἰς προηγουμένας ἐκθέσεις τὰς παλαιὰς ζωγραφικὰς τοῦ ἐντυπώσεις· τῶρα μᾶς δίδει τοπεῖα τῆς Ἀττικῆς, τοῦ Μιστρᾶ, τοῦ Ταυγέτου. Ἀνώτερος εἰς τὰ ἀνατολικῶν θέματος ἔργα του. Ἡ Ἑλληνικὴ φύσις δὲν τὸν ἐνέπνευσε, πολὺ περισσότερο δὲν τὸν κατέκτησε. Περνᾷ ἀπ' ἐμπρός της μὲ πρόχειρα σκίτσα· δὲν τὴν ἠσθάνθη ἢ δὲν ἠμπόρεσε νὰ τὴν ἀποδώσῃ; Ἀπαίσιοι οἱ βράχοι τοῦ Φαλήρου καὶ ἡ Ζέστα(!) τοῦ Φαλήρου, ἡ Ἁγία Σοφία—δένδρα βλέπει τις ἄλλ' ὄχι καὶ ναὸν—τὰ Καλαμάκια τῆς Ἀττικῆς, ὁ Ταυγετός, ὁ Ὑμητός—δύο ἀπὸ τὰ ποιητικώτερα ὄρη τῆς Ἑλλάδος—ἀνέκφραστα, ἀποκρουστικά, ἡ Γλυφάδα, τὸ Φωτισμένο σύνεφο—μᾶλλον μία ὄσις ἐκρηγνυμένη—ἡ Σαλαμίνα, ὅλα αὐτὰ δὲν εἶνε Ἑλλάς, δὲν εἶνε ζωγραφικὴ. Μόνον τὰ Ὁράματα τοῦ Ταυγέτου ἀντέχουν εἰς τὴν κριτικὴν. Μᾶς ἀνακουφίζουσι. Ἄν καὶ πολὺ νεωτεριστικὰ ζωγραφισμένη, καλὴ ἡ Πεντάκρουνη βρῖσι τῆς Κασταλίας ὡς καὶ ἡ προσοικητὴ τῆς Μονῆς Παντανάσσης τοῦ Μιστρᾶ.

Πολὺ καλὰ ἔκαμεν ὁ κ. Μαλέας καὶ παρέθεσε καὶ μερικὰ ἔργα του παλαιότερα. Ἄν καὶ γνωστὰ, μᾶς κάμνουν νὰ ἐκτιμήσωμεν ἕνα καλλιτέχνην ζωγράφον, καὶ ὄχι ἕνα ἰδιότροπον σχεδιαστήν. Τὸ τρίπτυχον τοῦ Λιβάνου, οἱ τάφοι ἁγίων εἰς τὸ Φαγιόυμ, αἱ Πυραμίδες, ὁ Πύργος τοῦ Λεάνδρου ἔχουν ἕνα ἰδιάζοντα χαρακτηριστῆρα, ὅστις εἶνε ἀξίως ἐκτιμήσεως. Εἰς αὐτὰ πρέπει νὰ προστεθῇ καὶ τὸ Βραδινὸ ἡλιόλουσμα.

Ἡ ζωγραφικὴ τοῦ κ. Μαλέα διακοσμητικοῦ μᾶλλον χαρακτηρῆτος, μὲ μίαν ἀστάθειαν τεχνολογίας, ἐπιζητεῖ τὴν καινοτομίαν. Ἀλλὰ λείπει ἢ καθαρῶς καλλιτεχνικὴ αἴσθησις, ἢ λεπτή, ἢ ἀρμονικὴ ἀπεικόνισις μιᾶς ὑπερόχου φύσεως, ὅπως ἡ Ἀττικὴ.

*

Μηλιάδου—Μπραέσσα.

Ὁ κ. Σ. Μηλιάδης καὶ ὁ κ. Δ. Μπραέσσας εἶνε δύο μετριόφρονες, ἀλλ' εὐσυνείδητοι ζωγράφοι. Ἡ ψυχικὴ των διάθεσις καὶ ἡ καλλιτεχνικὴ των ἐκδήλωσις εἶνε τόσον ἀρμονικαί, ὥστε ἡ ἐκθεσίς των εἰς τὸ «Κεντρικόν», μὲ τὴν ἀναμιξὴ τοποθέτησιν τῶν ἔργων των, δὲν παρουσιάζει καμίαν δυσαρμονίαν, ἀπ' ἐναντίας μίαν ταύτοτητα ἀντιλήψεων. Ὁ κ. Μηλιάδης γνωστότερος τοῦ συντρόφου του, σπουδᾶσας ἐν Μονάχῳ ὑπὸ τὸν Γύζην καὶ ἐπὶ πολὺ διαμείνας ἐν Παρισίοις, ἔπου καὶ ἐξέθεσε, παρουσιάζει μίαν ἐργασίαν, τῆς ὁποίας τὸ κύριον χα-

ρακτηριστικὸν εἶνε ἡ καλὴ ἀπόδοσις τῆς Ἑλλ. φύσεως. Ἡ φαρὰδικὴ ζωὴ τῆς Αἰγίνης, ὁ λιμὴν τοῦ Πειραιῶς, τὰ λιμνάζοντα νερὰ τοῦ Αἰτωλικοῦ ἀναπαρίστανται εἰς ἐλκυστικὰς ἀπόψεις. Ἀπὸ τὰ ἔργα του—43 τὸν ἀριθμὸν—ἐξαιρετικὴν ἐντύπωσιν κάμνουν τὸ Ἀπόδροχο στὸ παλῆν λιμάνι, θαυμάσιον εἰς χρωματικὴν συμφωνίαν, ἡ Νησιώτικὴ αὐλὴ τῆς Αἰγίνης, ἡ Ἀττικὴ Ἑλλάς, ἡ κατοπτρισμένες ἐλῆες τοῦ Αἰτωλικοῦ, τὸ Πρωτὸν τὰ Περιβόλια τῆς Αἰγίνης, τὰ Ἐλη τοῦ Αἰτωλικοῦ, τὸ Χωριὰτόπουλο—μὴ καλὴ σπουδὴ ὑπαίθρου.

Ὁ κ. Μπραέσσας ἐκθέτει ὑπερεκατὸν πίνακας, ἐκ τῶν ὁποίων εἶνε ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἀριστοί εἶνε ἡ Καστέλλα, ἡ Γαλήνη, τὸ Πασσαλιμάνι, ἡ ὁδὸς Ροῦφ μὲ τὸ προσοικητὸν βᾶθος, τὸ πατρικὸν του σπίτι εἰς τὸ Αἰτωλικόν, ἡ χωρική αὐλὴ μὲ ἕνα ὠραῖον φωτισμόν, ἡ Ἀρμονία—κούρδισμα κιθάρας—τὸ Τουρκολίμανο, ὁ Ταρσανᾶς, ὁ Ἑσπερινὸς—μία καλογραφα ἀναγινώσκουσα,—ἡ Μασῶνες, ἡ Μοναξιά, τὸ Χωριὰτόσιτο, μία μελαγχολικὴ Ἑσπέρα, καὶ ἀνώτερον ὄλων τὰ «Αἰτωλικιώτικα σπήτια». Παρατηρεῖ τις τὸν διαφορετικὸν χαρακτήρα μὲ τὸν ὁποῖον ἡ φύσις παρουσιάζεται εἰς τὴν σειράν των πινάκων ἀμφοτέρων τῶν ζωγράφων. Ἡ Ἀττικὴ ἡλιόλουστος, διαυγής, ἀνθηρὰ, τὸ Αἰτωλικὸν ὑγρὸν, σκιερὸν, μελαγχολικόν. Ἡ ξηρὰ μὲ τὴν βλάστησιν καὶ τὰ σπήτια της, ἡ θάλασσα μὲ τοὺς κυματισμοὺς καὶ τὰ καΐκια της ἐναλάσσονται εἰς ἕνα τόνον φωτὸς ἀρμονικόν, ὄση καὶ διάφορον.

*

Παλαιῶν ἔργων.

Εἰς τὸ Κεντρικὸν θέατρον ἐξετέθη συλλογὴ 300 παλαιῶν ἀντικειμένων, ἀργυρῶν καὶ ἐκ πορσελάνης, εἰκόνων, ἐπίπλων, ἀγαλμάτων, μικρογραφῶν καὶ κομψοτεχνημάτων, κομισθέντων ἐκ Φλωρεντίας καὶ κληρονομηθέντων ὑπὸ τῆς οικογενείας Μαυρομιχάλη. Τὸ σπουδαιότερον μέρος ἀποτελοῦν 78 εἰκόνες ζωγράφων τοῦ ΙΕ—ΙΗ' αἰῶνος. Ἐν τρίπτυχον τοῦ Ντέλ - Φιόρε, (1407) παριστῶν τὴν Παναγίαν, τὸν Ἁγ. Ἀντώνιον καὶ τὸν Ἁγ. Ἰάκωβον ἀναφερόμενον εἰς συγγράμματα καὶ πιστοποιούμενον αὐθεντικῶς εἶνε τὸ ἀριστον. Ἐπίσης ἡ Ἁγ. Οἰκογένεια ἀποδιδόμενη εἰς τὸν Κορέγγιον, ἀλλῆ ἀποδιδόμενη εἰς τὸν Πιντούκι, μία γραῖα Φλαμανδικῆς σχολῆς εἶνε μεγάλης ἀξίας. Ἐκ τῶν ὀρειχαλκίων ἀγαλμάτων τὸ Κυνήγιον κυνῶν κατ' ἐλάφου τοῦ Μὲν εἶνε καλλιτεχνικώτατον, ὡς καὶ ἄλλα ἀντικείμενα, σκευὴ τῆς ἐποχῆς Λουδοβίκου τοῦ ΙΣΤ', καλλιτεχνήματα ἐξ ἐλεφαντοστοῦ, καθίσματα Βυζαντινὰ καὶ ἀρχαῖα ὑφάσματα. Ἡγόρασαν ἐκ τῶν ἐκτεθέντων ἡ Ἐὐν. Πινακοθήκη καὶ τινες φιλότεχνοι.

